

Projekt MÔJ EMIGRANT pokračuje a vzdeláva cez platformu Slovenský disent

TLAČOVÁ SPRÁVA

Ako hovoriť so študentmi/študentkami o emigrácii? A ako pracovať s filmami z dokumentárnej série Môj emigrant pri bezprostrednom kontakte s divákmi? Aj na tieto otázky ponúka inšpiratívne odpovede v ďalšej fáze filmový projekt, ktorý má aj vzdelávací charakter. Séria sa teda posunula z televíznych obrazoviek smerom do škôl, v období jún a november 2022 sa konali vzdelávacie podujatia na desiatich slovenských školách od Pezinka po Sobrance.

„My, filmári sa snažíme premeniť istý druh skúseností na niečo užitočné. Napríklad v rámci udržania povedomia a znalostí o našej histórii, v ktorej majú mladí ľudia medzery, im chceme priblížiť skutočné príbehy konkrétnych ľudí, ktoré v sebe zachytávajú historické medzery. Pritom hľadáme spoločné prieniky s ich životnou realitou, a to cez cestovanie, štúdiá v zahraničí, možnosť slobodne vyjadrovať svoj názor. Dnes je to všetko pre nich úplnou samozrejmosťou, no hovoríme im, že to nebolo vždy tak. Vtedy spozornejú a začne ich to zaujímať. Veríme v silu príbehov a v schopnosť vstrebávať dejinné súvislosti cez takéto príbehy,“ povedala producentka Barbara Janišová Feglová o motiváciách, prečo filmový projekt pokračuje v ďalších fázach a podobách. Vyzdvihla tiež, aké je dôležité pracovať so študentami v ich prirodzenom prostredí. *„Nemôžeme očakávať, že budú takéto témy vyhľadávať napríklad na Netflixe, no keď prídeme za nimi do školy, tak ich to zaujíma.“*

➤ Vzdelávacie video: <https://vimeo.com/717552285>

Dokumentárna séria siedmich filmov MÔJ EMIGRANT, ktorú v septembri a októbri 2022 vysielala RTVS, pokračovala vo svojej ceste rovno za divákmi/diváčkami. Dokumenty videli návštevníci/návštevníčky Festivalu slobody, Víkendu zatvorených hraníc a špeciálnych projekcií

spojených s diskusiami. Počas júna a novembra navštívili iniciátori/iniciátorky aj desať stredných škôl po Slovensku: Stredná odborná škola pedagogická v Modre, Gymnázium v Pezinku, Gymnázium Ľudovíta Štúra vo Zvolene, Gymnázium Sv. Edity Steinovej v Košiciach, Súkromná stredná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Stredná odborná škola a služieb v Sobrance a štyri školy v Bratislave: ŠUP Sklenárova, Gymnázium Jura Hronca, Súkromná stredná škola na Českej a Gymnázium Ladislava Novomeského.

*„Pre mňa osobne bola návšteva škôl s projektom *Môj emigrant* dôkazom toho, že v mladých ľuďoch je možné prebudiť záujem aj o spoločenské a historické témy, ak sa im priblížia vhodnou formou. A práve „malé dejiny“ jednotlivcov zachytené prostredníctvom dokumentárnych filmov sa javia byť dobrým spôsobom, ako upútať študentov a študentky a podnieť ich k ďalšiemu zamysleniu,“* povedal o svojej aktuálnej skúsenosti ďalší z producentov série, ktoré diskusie na školách aj moderoval, Laco Oravec.

Projekt *Slovenský disent* mapuje príbehy a udalosti obdobia prelomových spoločenských zmien na zložitej ceste k demokracii v rokoch 1968 - 1989. Disent nemal iba jednu tvár, tvorili ho katolíci, umelci, intelektuáli, ale aj ekológovia, študenti a ďalší nenápadní hrdinovia. Súčasťou projektu je webová platforma www.slovenskydissent.sk, ktorá ponúka viacero pohľadov na tému disentu a tento rok prináša študentom, pedagógom, ale aj pre širokú verejnosť tému emigrácie.

Autentickú skúsenosť zo stretnutí so stredoškólakmi/stredoškóláčkami majú aj režiséri/režisérky dokumentov série *Môj emigrant*.

- Edo Cicha (*Andy Fantasta*): *„Púšťať filmy mladým ľuďom na školách mám rád z viacerých dôvodov. Je to skvelá skúška pútavosti filmu, deti sú v tomto nemilosrdné. Ich perspektívy, z ktorých na film nazerajú, sú často menej konvenčné a reakcie bezprostrednejšie, než u dospelých. Pri tomto projekte, ktorý sa týka témy opúšťania domova, to bolo špeciálne zaujímavé, keďže je to téma veľmi aktuálna aj pre nich, hoci sa dobový kontext zmenil.“*
- Martin Hnát (*Imrich Erös, vymazaný*): *„Bol som príjemne prekvapený, s akou pozornosťou a prijatím som sa pri projekcii filmu na Gymnázium Ladislava Novomestského u študentov stretol. Myslím, že vďaka priblíženiu histórie skrz individuálny príbeh rodiny Imricha Erösa u nich našiel film odozvu. Viacerí mali v rodinách vlastný príbeh o emigrácii a aj vďaka tejto rovine ich téma zaujala, čo sa prejavilo aj v následnej diskusii, kde smerom k historikovi ÚPN padli viaceré zaujímavé doplňujúce otázky o emigrácii a komunizme.“*
- Dominik Jursa (*Palo*): *„Aj ja som bol celkom príjemne prekvapený, že decká sú pomerne zorientované. Stále vedia kto bol Kryl, nepýtali sa síce veľa, ale pýtali sa dobre. Myslím, že sa na tento film (Palo) dokázali naladiť.“*
- Jana Durajová (*Ivan Lefkovits*): *„Na školských diskusiách sa mnohí študenti priznali, že hoci majú v rodine emigrantov, o ich emigrácii nevedia obvykle viac ako len ich finálnu destináciu v zahraničí. Potešilo ma, že pri diskusii žiaci prejavili záujem dozvedieť sa viac o príbehoch emigrácie ich*

rodinných príslušníkov. Tiež veľa zo študentov plánuje po škole žiť v zahraničí a téma nemožnosti vycestovať ich zasiahla, bolo cítiť ako si porovnávajú svoje aktuálne osobné slobody a možnosti s neslobodou môjho protagonistu Ivana Lefkovitsa. Ak to v nich naozaj podnietilo vďačnosť za podmienky, v ktorých od '89 žijú, tak vnímam, že môj film a celý tento cyklus naozaj splnil svoj účel.“

- Jana Bučka, Michal Fulier (*Elena*): „Stretnutie so stredoškolskými študentami bolo pre nás veľmi obohacujúce, pretože sme mali možnosť nahliadnuť do ich sveta a myslenia skrz film o Elene, ktorý sme im priniesli a premietli. Tieto stretnutia považujeme za veľmi zmysluplné, pretože odkaz doby plnej neslobody, ktorú film v sebe nesie, títo mladí ľudia nezažili. Sami reflektovali tento odkaz ako niečo dôležité, o čom treba hovoriť a pripomínať si. Konfrontovali film s vlastným životom a dokázali pomenovať, ako je veľmi potrebné vážiť si slobodu, ktorú tu máme. Zároveň videli aj presah do súčasnej situácie ohľadom vojny na Ukrajine, pretože sa konfrontujú s ukrajinskými utečencami a v istom zmysle nachádzajú paralely. Bolo to obojstranne zmysluplné stretnutie.“

Rovnako tak ako filmári/filmárky aj historici/historičky, ktorí/é skúmajú podobu emigrácie, pripomínajú, že už tri desaťročia žijeme na Slovensku v podmienkach demokracie, slobody a štátnej samostatnosti, čo síce vnímame ako samozrejmosť, no nie je to tak. Emigrácia ovplyvnila osudy mnohých slovenských rodín, vrátiť sa k stále živo diskutovanej téme, a reflektovať ju z pohľadu súčasného – odchádzaním a prichádzaním emigrantov aj imigrantov – každodenne formovaného Slovenska.

Zakladatelia/zakladateľky projektu pracujú a priebežne vyhodnocujú aj skúsenosti žiakov/žiačiek, ktorí/é projekcie s následnými diskusiami absolvovali. „Pomohlo mi to lepšie pochopiť atmosféru v rámci spoločnosti obyčajných ľudí počas socialistického režimu. Navyše som si viac uvedomil a naozaj sa vžil do kože ľudí, ktorí boli natoľko odvážni, že sa rozhodli napriek početným rizikám a neistote odísť preč za víziou lepšieho života v zahraničí. Napokon som zistil, ako veľmi vďačný by som mal byť, že žijem v dobe, v ktorej žijem, kde je sloboda takmer neobmedzená a svet je plný možností,“ napísal študent Gymnázia J. Hronca v Bratislave. „Otvorilo mi to oči v tom, že som si uvedomila, aké ťažké to mali ľudia v tom čase. Film vo mne vyvolal emóciu strachu. Ukázal mi, že máme teraz slobodu. Film sa mi veľmi páčil, pretože ukázal pravú tvár socializmu. Bol veľmi emotívny a je super, že ľudia vtedy bojovali za slobodu,“ reagovala stredoškolačka zo Sobraniec. „Film aj celková prezentácia bola naozaj veľmi pekne spracovaná, priblížilo to pohľad na život v tom období. Následný rozhovor po filme zhrnul dodatočné informácie, ktoré sa už do filmu nezmestili. Super!,“ napísal žiak pezinského gymnázia.

Autormi/autorkami filmov v rámci série *MÔJ EMIGRANT* sú filmári/filmárky mladšej generácie - Jana Bučka, Michal Fulier, Lena Kušnieriková, Jakub Julény, Edo Cicha, Jana Durajová, Martin Hnát, Dominik Jursa.

➤ Trailer série: <https://vimeo.com/738629929>

Séria *MÔJ EMIGRANT* vychádza zo skutočných osudov konkrétnych ľudí, ktorých sa emigrácia zásadne dotkla v období rokov 1968 a 1989 a fatálne ovplyvnila nie len ich životy, ale aj rás celej krajiny. Posledné roky totalitného zriadenia z Československa emigrovali stovky ľudí. Po zmene režimu sa vracali len jednotlivci. Za posledných 15 rokov odišlo zo Slovenska viac ako 360 000 ľudí, z toho 30% sú ľudia pod 30 rokov.

Cieľom **Vzdelávacieho projektu Slovenský disent a emigrácia** je prihovárať sa mladej generácii, ale aj širšej verejnosti, ktorej dnes už výrazná časť udalosti pred Novembrom '89 nezažila na vlastnej koži. Súčasťou aktivít projektu je i **metodická príručka *Ako hovoriť so študentmi o emigrácii počas komunizmu?*** s podnetmi pre pedagógov/pedagogičky humanitných predmetov na stredných školách a **vzdelávacie video o emigrácii**, ktoré sú dostupné na www.slovenskydissent.sk.

Realizáciu projektu finančne podporila **Nadácia Slovenskej sporiteľne**; realizáciu projektu z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia**. Realizované s finančnou podporou **Ministerstva spravodlivosti SR** v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah dokumentu výlučne zodpovedá CHARACTER - Film Development Association.

Na sérii *MÔJ EMIGRANT* sa koprodukčne podieľal **Rozhlas a televízia Slovenska**. Vývoj a produkciu filmov finančne podporili **Audiovizuálny fond** a **Ministerstvo kultúry SR**. Partnermi projektu sú **Ústav pamäti národa** a občianske združenie **CHARACTER – Film Development Association**.

Web projektu: <http://mojemigrant.sk>

Web producenta: <http://hitchhikercinema.sk>

Facebook: www.facebook.com/mojemigrant

Instagram: www.instagram.com/mojemigrant/

Zuzana Golianová

15. december 2022, Bratislava

Mediálna podpora dokumentárnej série *MÔJ EMIGRANT* a platformy *SLOVENSKÝ DISENT*

